

Zbigniew Wiktor¹

Xi Jinping, Zarządzanie Chinami [Governance of China / Управление Китаем], tom I, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2019, ss. 572

Książka jest obszernym zbiorem dokumentów, artykułów i przemówień Xi Jinpinga – najważniejszej osobistości w Chińskiej Republice Ludowej, a także polityka o randze światowej, który od 2012 r. pełni funkcję Sekretarza Generalnego Komunistycznej Partii Chin, wkrótce potem objął urzędy Przewodniczącego (prezydenta) Chińskiej Republiki Ludowej i Przewodniczącego Centralnej Komisji Wojskowej KC KPCh i ChRL. Wcześniej był młodzieżowym działaczem Związku Młodzieży Komunistycznej, który w następnych latach przebył mozolną drogę działacza partyjnego od szczebla podstawowego, poprzez struktury powiatowe, miejskie, prowincjonalne do gremiów najwyższych. Pełnił liczne funkcje z wyborów, w tym członka KC KPCh, Biura Politycznego i jego Stałego Komitetu, a także posła do Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych i jego Prezydium (Przywódca z wyobraźnią, s. 536).

Xi Jinping podczas pełnienia tych funkcji i urzędów zaskarbił sobie wielkie poważanie i zaufanie partii i państwa dzięki swej wiedzy i umiejętnościom kierowania tak złożoną machiną, jaką jest prawie 100-milionowa KPCh, i olbrzymi kraj, jakim jest Chińska Republika ludowa – mocarstwo światowe z 1,4 mld ludności i 56 narodami i narodowościami. W żadnym wypadku nie jest to postać przypadkowa i tuzinkowa, co potwierdzone zostało na XIX Kongresie KPCh w 2017 r., kiedy ponownie wybrany został na ww. funkcje, przy czym zyskał sobie tak wielki autorytet, że najwyższe gremium Partii rekomendowało go nie tylko ponownie na te funkcje, ale wystąpiło z wnioskiem o zniesienie wobec niego ograniczenia zasady dwukadencyjności, co nastąpiło w formie poprawki do Konstytucji ChRL i umożliwia mu pełnienie tych funkcji w kolej-

¹ Polska, e-mail: z.wiktor@gazeta.pl.

nej kadencji, a nawet dożywotnio. Jest to więc przywódca o olbrzymim aurytecie i w gruncie rzecz jest niekwestionowanym liderem KPCh i państwa. W literaturze chińskiej i zagranicznej stosowane jest określenie na oznaczeni pozycji Xi Jinpinga jako „jądro systemu politycznego Chin” (s. 536). Zapewne ta nadzwyczaj silna pozycja Xi Jinpinga wynika nie tylko z wielkich problemów dynamicznego rozwoju ChRL i pojawienia się nowych sprzeczności, ale także z ogromnych napięć i zagrożeń międzynarodowych, nowych wojen wszczynanych przez państwa imperialistyczne, w tym głównie USA i NATO, które jak na razie bezpośrednio nie zagrażają Chinom, ale zmuszają je do prowadzenia bardzo ostrożnej i czujnej polityki międzynarodowej.

O tym, że jest to wyjątkowa postać chińskiego życia politycznego świadczą także inne fakty. Jest przywódcą ChRL, który obok Mao Zedonga zasłużył się tym, że jego teoria („myśl”) rozumiana jako usystematyzowany zbiór twierdzeń o teorii i praktyce socjalizmu o chińskiej specyfice jest obecnie podstawą polityki międzynarodowej i wielkich przemian społeczno-gospodarczych i kulturalnych w Chińskiej Republici Ludowej. Jako taka „Myśl Xi Jinpinga” wpisana została do Statutu KPCh i Konstytucji ChRL jako podstawa ideowo-polityczna ideologii i programu KPCh, kontynuacji i rozwoju marksizmu-leninizmu w warunkach chińskich w nowych czasach („Nowej Erze”). Godne podkreślenia jest, że w ciągu ponad 70 lat istnienia ChRL to wyróżnienie spotkało wcześniej tylko „Myśli Mao Zedonga.”

Obserwatorzy życia ideowo-politycznego zadają pytanie, jakie są przyczyny takiego stanu rzeczy. Zapewne wynika to z wybitnych cech i zdolności obecnego przywódcy, prawości charakteru, zdolności intelektualnych, skromności osobistej, otwartości na świat, a jednocześnie olbrzymiego szacunku do wielkiej historii, kultury i cywilizacji chińskiej. Xi Jinping jest wielkim marksistą-leninistą w chińskim stylu. Wiedzę zdobywał na najstynniejszych uniwersytetach i szkołach partyjnych Chin, był także rektorem Centralnej Szkoły Partyjnej. Często daje wyraz swojego uznania dla chińskiego świata naukowego, zachęca do studiowania najnowszych osiągnięć naukowych w przodujących ośrodkach naukowych nie tylko Chin, ale świata, co potwierdza wielka rzesza studentów chińskich pobierających naukę w renomowanych uczelniach zagranicznych.

Xi Jinping przykłada wielką wagę do teorii marksizmu-leninizmu, docenia wielki dorobek historyczny i teoretyczny tej dyscypliny naukowej, zachęca do studiowania rozwoju marksizmu-leninizmu w d. Związku Radzieckim i państwach demokracji ludowej, jednocześnie krytycznie odnosił się do przyczyn upadku ZSRR i KDLów, ale nie oznacza to, że zaistniałe tam błędy całkowicie przekreślają ich wielki dorobek i dzieje. Podobnie odnosi się do swych chińskich poprzedników, w szczególności Mao Zedonga, którego teorię i działal-

ność jako ideologię i politykę bardzo docenia, widząc jednocześnie popełnione błędy, które nie przekreślają całokształtu jego życiowej działalności jako teoretyka i polityka. Dlatego Mao Zedong jest nadal szanowany jako wielki historyczny przywódca Chin, a jego teoria (myśl ideowo-polityczna) jest przedmiotem studiów i analiz nie tylko kadr uniwersyteckich. Dorobek teoretyczny i jego działalność jako męża stanu są nadal uznawane w historii ChRL i jej kulturze, co m.in. potwierdzają jego pomniki, otoczone wielkim szacunkiem. Mao jest postacią, która łączyła dawne i współczesne Chiny, był przywódcą, który przeprowadził Chiny od kapitalizmu (z wielkimi relikami feudalnymi) do demokracji, uwolnienia się Chin spod półkolonialnej zależności i zapoczątkowania budowy podstaw ustroju socjalistycznego. Dzieło zapoczątkowane przez KPCh pod jego kierunkiem jest obecnie kontynuowane z wielkimi sukcesami przez nowe generacje przywódców KPCh, poczynając od Deng Xiaopinga do aktualnego kierownika nawy partyjno-państwowej w osobie Xi Jinpinga i co w ostatnich 45 latach przyniosło Chinom olbrzymi, wręcz epokowy rozwój, stawiający Chiny w rankingu najszybciej rozwijających się krajów świata (s. 124).

Budowa socjalizmu o specyfice chińskiej przyniosła wielkie zmiany nie tylko w strukturze społeczno-gospodarczej Chin, także w polityce międzynarodowej. Dzięki otwarciu Chin na zewnątrz, wprowadzeniu socjalistycznej gospodarki rynkowej napłynęły olbrzymie kapitały korporacji zagranicznych, uruchomiono także duże możliwości ekonomiczne dla narodowych kapitalistów, co radykalnie przyspieszyło rozwój gospodarczy kraju, modernizując i wyposażając go w najnowocześniejsze technologie i działy produkcji. Zasadniczo zmienia się struktura zatrudnienia, co roku przybywało średnio 10 mln nowoczesnych miejsc pracy, a drugie tyle było modernizowanych. Obecnie chińska klasa robotnicza liczy ok. 300 mln robotników, a drugie tyle stanowią robotnicy sezonowi (chłoporobotnicy). Towarzyszą temu zmiany w strukturze wytwarzanego PKB. Przez pierwsze lata decydujące znaczenie miał przemysł, obecnie sektor usługowy, stale zmniejsza się udział rolnictwa, nadal na wsi zamieszkuje ok. 38% ludności.

Odrodziła się burżuazja narodowa, ale nie jest to burżuazja kompradorska, dominująca w tzw. „azjatyckich tygrysach”. Rodzi to nowe sprzeczności klasowe i pogłębia niezadowolenie ze strony świata pracy, gdyż burżuazja przechwytuje większość zysków. Potrzebna jest w tym zakresie korygująca rola socjalistycznego państwa. Władza należy do ludu pracującego i jego kierowniczej siły ideowo-politycznej Komunistycznej Partii Chin. Wbrew nadziejom czołowych ośrodków burżuazyjnych ChRL nie stała się nowym „azjatyckim tygrysem”, a więc dodatkiem do systemu kapitalistycznego. Wręcz przeciwnie, prowadzi samodzielną politykę wewnętrzną i zagraniczną, która oparta jest na

zasadzie demokratycznej władzy ludu, będącej jednocześnie dyktaturą ludu, co Xi Jinping zawarł w związanej formule: „państwo socjalistyczne, działające w warunkach dyktatury demokracji ludowej, której przewodzi klasa robotnicza w oparciu o sojusz robotników i chłopów...” (s. 170).

Recenzja pisana jest w trakcie przygotowań KPCh do jej XX Zjazdu (październik 2022 r.), którego uchwały, plany i zmiany organizacyjno-osobowe będą miały ważki wpływ na dalszy rozwój kraju, na realizację najbliższej 5-latki, dalszych planów do 2035 r. i horyzontalnych do 2049 r. Zapewne zjazd dużo uwagi poświęci zmianom społecznym, nawet o charakterze klasowym ze względu na utrwalenie się nierówności społecznych między odrodzoną burżuazją narodową a zdecydowanie większą klasą ludzi biednych, ubogich, które mimo postępu są nadal dokuczliwe dla milionów Chińczyków. Eliminacja tej sprzeczności możliwa jest w części przez podniesienie wydajności pracy i zwiększenie dochodów pracowników najemnych, ale jednocześnie niezbędna jest tu ingerencja państwa w zakresie ograniczenia możliwości przechwytywania dochodu narodowego przez burżuazję. Konieczne są nowe regulacje podatkowe, w polityce koncesji, bezwzględne zwalczanie korupcji i inne środki administracyjne i organów kontroli społecznej. Na modernizację czeka chińskie rolnictwo, w którym po rozwiązaniu komun ludowych przeważa drobna gospodarka chłopska, szczególnie na południu. Wydaje się, że obecnie wyczerpała ona swe dotychczasowe możliwości w zakresie masowej mechanizacji rolnictwa i wprowadzenia przemysłowych form produkcji. Muszą powstać wielkie gospodarstwa spółdzielcze, prywatne, joint venture i inne formy społecznego gospodarowania, co pozwoli na znaczne zwiększeni produkcji i jej wyższej wydajności.

Dużych zmian należy też oczekiwać w polityce międzynarodowej ze względu na pogłębiający się konflikt wojenny w Ukrainie. Rosja jest dla Chin nie tylko zapleczem surowcowym i częściowo wojskowym, jest także sojusznikiem w ramach BRICS i SOE. Jednocześnie Chiny prowadzą wielkie interesy z rozwiniętymi państwami kapitalistycznymi, w tym z USA i krajami Europy Zachodniej. Analiza przyczyn wojny na Ukrainie dowodzi, że jest to w rzeczywistości wojna zastępcza USA i NATO (wspomagana przez EU) z Rosją na terenie Ukrainy, przy czym strategia imperializmu USA wychodzi z założenia, że obecnie najważniejszym przeciwnikiem, a nawet wrogiem jest dla nich Chińska Republika Ludowa. Z różnych powodów USA nie mogą zaatakować bezpośrednio ChRL. W tej sytuacji mamy do czynienia z konfliktem, który może przekształcić się w III wojnę światową. Zagrożenia te wymagają od ChRL prowadzenia bardzo rozważnej polityki, nie dać się wciągnąć w wojnę, a jednocześnie jak w sposób pokojowy okiełznać agresora i odeprzeć grożące niebezpieczeństwo (s. 273 i n.).

Na treść książki składa się poza wstępem 18 części (rozdziałów), zawiera-

jących każda od 3 do 7 artykułów, przemówień, wygłoszonych (napisanych) w latach 2012–2014: 1. „Utrwalanie i rozwijanie socjalizmu o chińskiej specyfic” (3 artykuły); 2. „Realizacja chińskiego marzenia o odrodzeniu narodowym” (7 wystąpień); 3. „Kompleksowe i pogłębione reformy” (5 prac); 4. „Promocja trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego” (5 przemówień); 5. „Budowa państwa prawa” (3 artykuły); 6. „Budowa Chin zaawansowanych pod względem kulturowym” (6 przemówień); 7. „Stymulowanie rozwoju przedsięwzięć socjalnych i reformy zarządzanie społecznego” (7 artykułów); 8. „Postępy w dziedzinie ekologii” (3 artykuły); 9. „Stymulowanie modernizacji obrony narodowej i wojska” (3 wystąpienia); 10. „Praktykowanie doktryny »Jeden kraj, dwa systemy« i stymulowanie zjednoczenia ojczyzny” (5 artykułów); 11. „Pokojowy rozwój” (5 przemówień); 12. „Nowy model stosunków pomiędzy największymi mocarstwami” (3 artykuły); 13. „Stosunki dyplomatyczne z sąsiadami” (3 wystąpienia); 14. „Współpraca z państwami rozwijającymi się” (3 artykuły); 15. „Stosunki wielostronne” (6 wystąpień); 16. „Zacieśnienie więzi między KPCh a społeczeństwem” (4 wystąpienia); 17. „Zwalczanie korupcji i zachowanie nieskazitelności” (2 przemówienia); 18. „Podnoszenie zdolności kierowniczych KPCh” (4 artykuły).

W sumie książka zawiera 79 artykułów, wystąpień i przemówień. Ponadto praca opatrzona jest wstępem od Redakcji „O ponownym wydaniu” ze stycznia 2018 r. i od Wydawcy chińskiego z czerwca 2014 r. W końcowej części pracy zawarty jest obszerny Dodatek (s. 527–552) przedstawiający życiorys zawodowy, polityczny, rodzinny autora oraz wyczerpujący Indeks nazw, kategorii, wydarzeń historycznych. We wstępnej części pracy jest 16 zdjęć dokumentujących drogę życiową Xi Jinpinga, w środkowej 16 zdjęć dokumentujących wydarzenia z życia partyjno-państwowego i w końcowej części 13 zdjęć z działalności międzynarodowej.

Książka informuje o najważniejszych problemach Chin, a także odnosi się do wiodących kwestii międzynarodowych sprzed 8–10 lat. Były to kwestie wielkich przemian gospodarczych, realizacji gigantycznych inwestycji, które zmieniły oblicze Chin, także podnoszenia poziomu życia obywateli. Chiny pod względem PKB (liczonego w cenach i walucie chińskiej) zbliżyły się do czołowych mocarstw kapitalistycznych, w tym w szczególności do Stanów Zjednoczonych. Realizowały wręcz historyczne zadania wynikające z dwóch planów 5-letnich (2012–2016 i 2017–2021). Jednocześnie partia i naród przygotowywały się do pierwszego wielkiego jubileuszu – 100-lecia powstania Komunistycznej Partii Chin (1.07.2021). Zakreślone plany rozwojowe zawierały m.in. ambitne zadania likwidacji istniejącej jeszcze ekstremalnej nędzy (1,5 dol. dziennie na osobę, obecnie 2), obejmującej wtedy jeszcze ok. 150 mln ludzi,

zamieszkujących w słabiej rozwiniętych regionach i prowincjach, jak Mongolia Wewnętrzna, Qinghai, Sincjang, Tybet, Guizhou, w większości lub w znacznym stopniu zamieszkałych przez mniejszości narodowe i etniczne. W 2019 r. problem ten został zrealizowany, co stało się ważnym akcentem celebracji 70-tej rocznicy powstania Chińskiej Republiki Ludowej. Dane opublikowane z tej okazji były imponujące: 800 mln ludzi wyciągniętych z ekstremalnej biedy, z tego 400 mln osiągnęło poziom średnich dochodów. W kategoriach międzynarodowych oznaczało to, że w rankingu światowym Chiny znalazły się mniej więcej w środku tabeli. Nastąpiły także dalsze korzystne zmiany w urbanistyce, która osiągnęła 60%, w końcu obecnego planu – 64% (s. 128).

Są to osiągnięcia na skalę światową i bez wątpienia Chiny mogą być dumne z tych wyników, ale jednocześnie władze i eksperci zdają sobie sprawę ze względności tych sukcesów. W dalszym ciągu wydajność pracy w ChRL jest mniej więcej 4 razy niższa niż w wysoko rozwiniętych państwach kapitalistycznych. Oznacza to, że tę samą jednostkę PKB w USA wytwarza 1 Amerykanin, w Chinach 4 Chińczyków, a więc osiągnięta globalna wielkość PKB jest wynikiem pracy prawie 800 mln zatrudnionych w Chinach. Ponadto w USA i w Chinach są zasadnicze różnice w strukturze PKB, w USA usługi dają ponad 80% dochodu, przemysł ok. 18% i rolnictwo 2%. W Chinach ciągle wzrasta udział usług, wysoki jest także udział przemysłu i wcale niemały rolnictwa, co wynika z ciągle nieprzezwyciężonych historycznych opóźnień. Oczywiście nie oznacza to, że chińska gospodarka naśladuje dynamikę PKB made in USA, które są kapitalistyczne i imperialistyczne, a ChRL jest państwem socjalistycznym i pokojowym ze znacznym udziałem sektorów prywatnych i kapitalistycznych. Rodzi to szereg nowych sprzeczności także klasowych, które są rozwiązywane przez system polityczny, m.in. przez politykę ograniczonego (frykcyjnego) bezrobocia, stałego podnoszenia poziomu życia przez ludzi pracy, trwałego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, dokumentując one wielkość zadań, przed którymi stoi ChRL (s. 135 i n.).

W dalszym ciągu daje o sobie znać przepaść między miastem a wsią. Rolnictwo jest w dalszym ciągu oparte na drobnej produkcji, co utrwała bariery zwiększenia wydajności na bazie bardziej wydajnej zmechanizowanej i uprzemysłowionej produkcji. W następstwie dochody mieszkańców miast są średnio 3 razy wyższe niż wsi. Stąd tak duży pęd robotników sezonowych ze wsi do pracy w dużych miastach, ich liczba stale wzrasta, obecnie ok. 300 mln. Jest to jedno z kół zamachowych chińskiego cudu gospodarczego, jednocześnie wielkiego poświęcenia oraz uczestniczenia w historycznych zmianach gospodarczych i społecznych Chin. Praca w mieście jest sposobem na podniesienie standardu życia chłoporobotników i podnoszenia dobrobytu rodzin chłopskich

na wsi. Jest to jednocześnie wielki przykład przekształcania struktury zawodo-demograficznej Chin ze społeczeństwa rolno-rustykalnego w społeczeństwo miejsko-robotnicze i tworzenie się nowej wielkiej armii chińskiego proletariatu przemysłowego. Jest to oryginalne i epokowe doświadczenie transformacji społeczno-klasowej, które stawia po nowemu możliwości zwycięstwa rewolucji socjalistycznej w państwach historycznie opóźnionych. Zapewne przykład i doświadczenie Chin są z uwagą studiowane w tzw. państwach rozwijających się, stanowiących zdecydowaną większość ludzkości (s. 371 i n.).

Na uwagę zasługują wypowiedzi Xi Jinpinga, dokumentujące olbrzymie zmiany w Chinach w zakresie budowy niezbędnej infrastruktury komunikacyjnej, w tym kolei, autostrad i lokalnego drogownictwa. Są to wielkie inwestycje szczególnie ważne dla prowincji słabo rozwiniętych, zaniedbanych, zamieszkałych przez mniejszości narodowe w prowincjach stepowych, półpustynnych i pustynnych, górskich, w których należy budować praktycznie wszystko od podstaw. Realizacja tych gigantycznych przedsięwzięć ma także aspekt wojskowy, jest ważnym elementem zwiększenia mobilności armii i wzmocnienia jej gotowości obronnej w sytuacji zagrożenia wojennego. Realizowane plany rozwoju gospodarczego pociągają za sobą konieczność dostosowania warunków socjalnych, mają one jednocześnie przyczyniać się do zachowania bogactwa kulturowego i historycznego wielkiego narodu chińskiego oraz licznych innych narodów i narodowości żyjących w Państwie Środka, liczącego 9,4 mln km², prawie 1,4 mld obywateli i 56 narodów, narodowości i mniejszych grup etnicznych (s. 267 i n.).

Książka jest kopalnią wiedzy o najważniejszych problemach i trendach rozwojowych Chin, sygnalizowanych w wymienionych tytułach rozdziałów. Na marginesie dodajmy, że dotyczą one kwestii sprzed 8–10 lat i choć zmiany w życiu społecznym, gospodarczym i relacjach międzynarodowych następują bardzo szybko, zawarte w nich oceny procesów społeczno-politycznych, ekonomicznych i w polityce międzynarodowej zachowały aktualność, co potwierdza paremię, że Chińczycy nie myślą w kategoriach „od wyborów do wyborów”, myślą w kategoriach generacyjnych, wręcz epokowych. Jest to bardzo ważny czynnik odróżniający myślenie i działanie w Chinach nie tylko od systemu kapitalistycznego, ale częściowo także od praktyki socjalizmu urzeczywistnianego w schyłkowych latach państw tzw. realnego socjalizmu, w szczególności Związku Radzieckiego. Ta zasada ciągłości myślenia i stawiania nowych rzetelnych zadań przekształceń socjalistycznych oznacza ścisłe połączenie teorii naukowego socjalizmu z konkretną rzeczywistością gospodarczą, umożliwiającą osiągnięcie celów społecznych i ekonomicznych odpowiednio do uzyskanego potencjału gospodarczego.

Jest to zgodne z zasadą wyciągania prawdy z faktów, nieustannego łączenia teorii z praktyką i wyciągania wniosków z dziejącej się rzeczywistości. Kwestie te są przedmiotem nieustannej pracy gremiów KPCh, szkół wyższych, gremiów eksperckich, komisji reform i rozwoju, które uwzględniają w swych analizach nie tylko wiedzę i mądrość ludzi nauki, ale także doświadczenie i wiedzę ludzi pracy w oparciu o działalność podstawowych organizacji partyjnych, jej instancji, związków zawodowych i licznych stowarzyszeń lokalnych, kulturalnych, etnicznych. Jedność polityczna i społeczna kierownictwa partyjnego i rządowego z ludem znajduje także potwierdzenie w nieustannym informowaniu Narodu o realizowanych planach, osiągnięciach, ale także o barierach wzrostu, przeszkodach i napięciach wewnętrznych i zagranicznych.

Jedną z form umacniania tej jedności jest systematyczne informowanie społeczeństwa o zamierzeniach oraz planach rządu i gremiach politycznych KPCh, w tym Sekretarza Generalnego, które regularnie publikowane są w środkach masowej informacji, na zebraniach publicznych, także w prezentacji planów w tego rodzaju książkach jak obecnie recenzowana. W Chinach mniej więcej co dwa lata ukazują się podobne tomy przemówień i artykułów Xi Jinpinga, ostatnie wydanie nakładem tego samego wydawnictwa jako t. IV, nie tylko po chińsku, także po angielsku: Xi Jinping, *The Governance of China*. IV. Foreign Languages Press, Beijing 2022, s. 660.

Aktualnie największym wydarzeniem politycznym ChRL i KPCh jest XX Zjazd Komunistycznej Partii Chin, poprzedzony aktywną i ożywioną działalnością nie tylko Komitetu Centralnego i jego organów wykonawczych, ale także instancji prowincjonalnych, powiatowych i lokalnych, także podstawowych w zakładach pracy i w terenie. Można sądzić, że ze względu na olbrzymi zakres problemów w tych dyskusjach, a także licznych oraz narastających problemach i napięciach międzynarodowych Kongres ten będzie stanowił milowy krok w dalszym rozwoju KPCh i ChRL.

Uważna lektura recenzowanej książki pozwoliła na wyróżnienie kilku szczególnie ważnych tematów, którymi żyją Chińczycy. Jest to dążenie do dalszej poprawy i podniesienia dostatniego poziomu życia, o czym już wspomniano wcześniej przez „Utrwalanie i rozwijanie socjalizmu o chińskiej specyfice” (s. 25). Współczesne Chiny bardzo różnią się na korzyść od czasów Mao Zedonga, ale „jego myśl i nieugięty duch” towarzyszą Chińczykom także obecnego pokolenia. Zarówno Mao, jak i Deng dążyli w swych czasach do realizacji „chińskiego marzenia”, ale w innych realiach wewnętrznych i zagranicznych.

Obecne Chiny realizują dążenie do dobrobytu w warunkach wielkich osiągnięć gospodarczych, technologicznych i społecznych, ale do osiągnięcia etapu finalnego jest jeszcze bardzo daleko. „Chińskie marzenie” jest wielką ideą

i realnym programem, który w warunkach socjalistycznej gospodarki rynkowej ma szansę urzeczywistnienia. Osiągnięte sukcesy napawają optymizmem, ale nie skłaniają do spoczywania na laurach, zachęcają społeczeństwo do „dalszej ciężkiej pracy” (s. 41). Innymi czynnikami „chińskiego cudu” są zdrowie, nowoczesność, pokój i socjalizm. Wszystko to może być osiągnięte pod warunkiem, że siły imperializmu i wojny, bardzo niebezpieczne w obecnym czasie, nie sprowokują jakiegś nie tylko wojny, ale nawet kataklizmu atomowego na skalę światową. Bez wątplenia Xi Jinpinga można określić jako „zwolennika chińskiego marzenia” (s. 528).

Reformy w Chinach nie przeprowadza się dla samych reform, zmierzają one w gospodarce, produkcji i stosunkach społecznych do zmian, które wyzwolą nowe siły wytwórcze, zwiększą bogactwo narodowe, podniosą poziom życia ludzi pracy i zapewnią bezpieczeństwo międzynarodowe. Podstawowymi dźwigniami tych planów jest szybki rozwój gospodarczy i społeczny, podnoszenie dobrobytu narodu, trwałość i zrównoważony rozwój, konsekwentnie stosowana zasada „niewidzialnej ręki rynku” i „widzialnej ręki państwa”, także innowacje, wzrost produkcji i zmniejszenie zużycia energii” (s. 141).

Kolejnym czynnikiem jest umacnianie praworządności (państwa prawa). Chiny muszą zwrócić baczniejszą uwagę na przestrzeganie zasad sprawiedliwości społecznej, skuteczniejszej walki z korupcją i innymi patologiami, w tym pogłębiającą się nierównością społeczną i przechwytywaniem przez odrodzoną burżuazję narodową większości dochodu narodowego. Obecnie wzrasta także znaczenie prawidłowych relacji między państwem, a więc władzą a obywatelami. W związku z tym KPCh musi więcej uwagi poświęcić kwestiom kultury nie tylko jako sfery ideowo-duchowej, także politycznej. KPCh widzi ten problem jako „kontynuację chińskiej kultury i cnót”, które należy łączyć z nowymi wartościami i normami socjalistycznymi, Chiny weszły w fazę „społeczeństwa hybrydowego”, które na gruncie teorii naukowego socjalizmu możemy określić jako długotrwały okres przejściowy od kapitalizmu do socjalizmu (s. 202).

Xi Jinping odwołał się do starych wartości i zasad, czerpiących z dorobku Konfucjusza i Mencjusza, a także innych dawnych myślicieli, cytując ich wartości, zasady i mądrości jako przykłady do naśladownictwa także w obecnej epoce, a to:

- „Społeczeństwo stanowi fundament danego państwa”;
- „Harmonia między przyrodą a człowiekiem”;
- „Harmonia bez jednorodności”;
- „Kiedy dominuje Wielka Droga, to duch społeczeństwa zawiaduje wszystkim, co znajduje się pod kopułą Niebios”;

- „Każdy ponosi odpowiedzialność za wzlot bądź upadek swego kraju”;
- „Należy rządzić metodami cnoty oraz kształcić społeczeństwo przy pomocy kultury”;
- „Cnotliwy człowiek kieruje się prostolinijnością”;
- „Uczciwy człowiek dysponuje szerokimi horyzontami”;
- „Człowiek godziwy traktuje moralność jako swój kamień węgielny”;
- „Jeżeli obiecujemy, to dotrzymujemy obietnicy, jeśli zaczynamy działanie, to realizujemy je do skutku”;
- „Jeśli ktoś nie dotrzymuje danego słowa, to do niczego się nie nadaje”;
- „Człowiek szlachetny kocha innych ludzi”;
- „Człowiek reprezentujący wysokie wartości moralne nigdy nie będzie czuł się samotny”;
- „Rób to, co dla innych jest dobre”;
- „Nie czyń innemu tego, czego byś nie chciał, aby inni czynili tobie”;
- „Dbajcie o siebie wzajemnie i pomagajcie sobie nawzajem”;
- „Szanuj dziadków innych tak, jakbyś szanował swego własnego dziadka oraz okazuj troskę dzieciom innych ludzi, tak jakbyś troszczył się o własne dzieci”;
- „Pomagaj biednym i wspieraj tych ludzi, którzy napotykali na trudności”;
- „Wykazuj mniejszą dbałość o ilość, a większą o równość” (s. 212).

Jak stwierdził Xi Jinping: „Wszystkie te mądrości i myśli w dalszym ciągu funkcjonują i odzwierciedlają nasze cechy narodowe oraz stanowią niepodważalne wartości w naszych czasach. Uaktualniliśmy te myśli w stosunku do wymagań współczesności oraz posuwamy je do przodu w sposób niezachwiany”, gdyż „Podstawowe wartości socjalistyczne, których jesteśmy obecnie zwolennikami, stanowią spuściznę oraz wyraz doskonalenia naszej wiodącej tradycyjnej kultury chińskiej” (s. 212).

Dzięki harmonijnemu połączeniu tradycyjnych wartości chińskich (czerpiących w znacznym stopniu z dorobku konfucjanizmu, takimi jak harmonia społeczna, pokój, porządek społeczny, zgodność Chiny mogą uniknąć „globalnego zamieszania” i „zderzenia kultur”. W związku z tym Chiny mogą uniknąć licznych niebezpieczeństw grożących współczesnemu światu, gdyż kultura jest areną walki nie tylko ideowej i duchowej, ale także politycznej, a przede wszystkim walki między kapitalizmem a socjalizmem. Komunistyczna Partia Chin stoi na stanowisku „kontynuacji dokonań intelektualnych”, ich ciągłości, rozwoju i wzrostu. Nie oznacza to, że współczesne Chiny nie otwierają się na inne kultury, ale chińska przeszłość służy terażniejszości, co rozumiane jest krytycznie. KPCh mocno stawia na patriotyzm, uczciwość, prawość, zgodność w kategoriach społecznych i moralnych, poczucie wspólnoty. Wdrażanie tych

cech i wartości jest wielkim zadaniem partii i całego systemu ideowo-wychowawczego, w tym głównie systemu szkolnictwa (s. 203).

Bardzo dużą rolę pełnią w tym zakresie liderzy państwowi i partyjni jako kierownicy nie tylko polityczni, także prawi moralnie, dobrzy nauczyciele, będący przykładem i wzorem dla innych, szczególnie młodego pokolenia. KPCh i ChRL dążą nie tylko do zabezpieczenia materialnego i przed zagrożeniami zagranicznymi, zmagają także do kształtowania nowego społeczeństwa sprawiedliwości społecznej i poszanowania obywateli, w czym ważną rolę odgrywa szczęśliwe życie rodzinne, wzrost poziomu życia obywateli i zasada jedności polityki państwa i społeczeństwa (s. 450).

Xi Jinping podkreślił, że KPCh w dążeniu do harmonijnego społeczeństwa opiera się na zasadzie „trzech dokładności”. „Siła wewnętrzna jest nieograniczona, podobnie też jak siła moralna” (s. 195). Chiny obecnie żyją w czasach głębokich przemian, dotyczy to też całego świata, a „wielkie czasy wymagają wielkiego uduchowienia, zaś słuszne sprawy wymagają, by dawać wzorcowy przykład i przewodzić w tych dokonaniach” (s. 196). Społeczeństwo chińskie realizuje wielkie marzenie. Żeby uczyć innych nauczyciele, mistrzowie, liderzy partyjni, związkowi tak centralni, jak lokalni muszą być nieskazitelni, czysti i na najwyższym poziomie nie tylko intelektualnym, także moralnym. Muszą być przygotowani zawodowo, mieć niezbędne cechy charakteru, powinni kierować się socjalistycznymi wartościami kulturalnymi, powinna ich cechować samodyscyplina, osobista uczciwość, dążenie do realizacji wzniosłych idei KPCh, przedkładanie dobra ogółu nad dobrem jednostki. Pożądanymi cechami działacza partyjnego to nigdy nie zabiegać o przywileje ani im ulegać, uczciwość w rządzeniu, rzetelność i dokładność w pracy na swym stanowisku, bycie zdyscyplinowanym i samokrytycznym, rzetelnym w realizacji zadań, odważnym w innowacjach. Należy być także rzetelnym w mówieniu prawdy, wrażliwym na dobro i przeciwstawianiu się złu, niepoddawaniu się trudnościom (s. 206 i n.).

Szczególne odpowiedzialność spoczywa na działaczach partyjnych i państwowych. KPCh poświęca wiele uwagi w zakresie doskonalenia dotychczasowej praktyki. Liderzy partyjnie od góry do dołu powinni świecić dobrym przykładem w pracy i w życiu osobistym. Muszą być odporni na korupcję, zawsze dbać o dobre imię Partii, zdecydowanie przeciwstawiać się korupcji i niezastężonym przywilejom. W KPCh obowiązuje zasada „rządów prawa i rządów cnót”. Każdy członek KPCh i każdy obywatel powinien w swym życiu nie tylko zawodowym i społecznym dążyć, by pozostawić po sobie „dobry ślad”, wszyscy muszą się ciągle uczyć. Takie są nauki Xi Jinpinga nie tylko jako najwyższego polityka, ale jako nauczyciela i wielkiego mistrza (s. 500).

Obecna epoka jest czasem dynamicznego rozwoju sił wytwórczych, w szczególności nauki, która sama stała się jedną z dźwigni rozwojowych. W naszej epoce człowiek musi się uczyć całe życie. Z historii wiemy, że kiedyś wystarczyło kilka lat nauki, by opanować uprawę roli, w epoce przemysłowej potrzeba było już 10 lat, a obecnie młode pokolenie i ludzkość muszą się uczyć ciągle. Z tego wynikają wnioski dla edukacji ogólnej i zawodowej w Chińskiej Republice Ludowej, która na kształcenie, rozwój nauki i badań naukowych wydaje olbrzymie środki i znajduje się pod tym względem na czołowym miejscu w świecie. Przedmiotem szczególnej troski KPCh jest studiowanie dorobku marksizmu, jego różnych nurtów, w szczególności rozwoju marksizmu w Chinach.

Dotychczasowy rozwój i osiągnięcia ChRL są dowodem na to, że KPCh dostosowała marksizm do warunków historycznych, kulturowych i rozwojowych Chin i zastosowała marksistowską dialektykę rozwoju dla prawidłowego poznania sprzeczności i dźwigni rozwoju społecznego, które w ekonomice i w innych sferach życia społecznego przyniosły i przynoszą wielkie i korzystne dla chińskiego narodu efekty. Socjalizm o chińskiej specyfice okazał się szansą rozwojową nie tylko dla Chińskiej Republiki Ludowej. Jego osiągnięcia są pilnie studiowane w wielu innych państwach, w szczególności rozwijających się. KPCh i ChRL trzymają się tej twórczej drogi, mając na uwadze, że rozwój teoretyczny marksizmu w Chinach, jego dostosowanie do odmiennych warunków historycznych przyniosło wielkie pozytywne zmiany i może to być także pomocne dla innych narodów planety. W Chinach poświęca się dużo środków nie tylko na upowszechnianie marksizmu w szkołach, także w działalności edukacyjnej masowych organizacji społecznych, mass mediach. Dużo uwagi poświęca się stałemu doskonaleniu kadr partyjnych w zakresie poznawania historycznego dorobku marksizmu i jego rozwoju w Chinach w ciągu ponad 100-letniej działalności Komunistycznej Partii Chin od jej powstania do czasów współczesnych. Nieustannie prowadzi się szkolenia kadr od najniższych do najwyższych szczebli (s. 503).

Reasumując, możemy stwierdzić, że recenzowana praca jest niezwykle cennym zbiorem wypowiedzi, artykułów i wystąpień najważniejszego człowieka we współczesnych Chinach, a jednocześnie jednej z czołowych postaci politycznych w świecie. Znaczenie tej publikacji polega na tym, że zawiera najważniejsze źródła, dokumenty i oceny czołowego polityka chińskiego, kierującego Komunistyczną Partią Chin i Chińską Republiką Ludową od dziesięciu lat i wszystko wskazuje na to, że będzie także kontynuował swą misję ideowo-polityczną w najbliższych latach. Chiny są wielkim mocarstwem i ich rola rośnie oraz umacnia się nie tylko w Azji, także na całym świecie, co wynika

z ich wielkiego potencjału ludnościowego, terytorialnego, a głównie z dynamicznego rozwoju gospodarczego, który w ostatnich latach wysforował je na jedną z czołowych miejsc świata. Wielkość i rosnąca rola Chin w stosunkach międzynarodowych wynika nie tylko z ww. cech, także z opracowania nowatorskiej koncepcji budowy socjalizmu jako socjalistycznej gospodarki rynkowej w państwie, które z powodów historycznych było zacofane i z trudem radziło sobie w rozwiązywaniu podstawowych potrzeb społecznych. Dzięki nowej koncepcji budowy socjalizmu w oparciu o teorię socjalistycznej gospodarki rynkowej przyniosło to wielkie efekty rozwojowe, które postawiły Chiny jako czołowy podmiot międzynarodowej gospodarki i polityki. Ich koncepcja sprawdzona w ciągu ostatnich nie tylko czterdziestu lat może być przykładem dla licznych innych państw słabo rozwiniętych w świecie. I o tym jest ta książka. Warto ją nie tylko przeczytać, ale wielokrotnie do niej wracać i dogłębnie studiować, co nie jest łatwe, biorąc pod uwagę zarówno złożoność teoretyczną dzieła, jak i jego wielkość (572 strony w dużym formacie).